

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**In Vaticinia Isaiae, Prophetæ Clarissimi, Paraphrasis,
Heroico carmine conscripta**

Carpenteius, Joannes

Antverpiæ, 1588

Ad Amplissimum Ac Reverendissimum Præsulem ac Dominum, D. Ioannem
Sarracenum, Diui Vedasti Attrebatij Abbatem, & Regis Hispaniarum
Serenissimi in sui sanctioris status Belgici intimo Senatu ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68688)

A M P L I S S I M V M

A C R E V E R E N D I S S I M V M

Præsulem ac Dominum, D. Ioannem Sar-
racenum, Diui Vedasti Attrebatij Abba-
tem, & Regis Hispaniarum Serenissimi in
sui sanctioris status Belgici intimo Senatu
Consiliarium dignissimum,

P R A E F A T I O I. C A R P E N T E I
Attrebatij.

SARRACENE pater, patrū decus Artesiorum,
Cui, ceu victa mari ratis, & spoliata magistro,
Commisit sese magni domus alta Vedasti
Inspirata Deo, & prono dignata Philippi
Consensu Regis, qui fratrum vota tuorum,
Et cuiusque boni suffragia læta secutus,
Pontificale tibi sceptrum, celsamque tiaram
Ferre dedit, iussumque sui partem esse Senatus,
Arcana imperij voluit penitissima scire,
Et belli pacisque graues expendere causas,
Ecquid ab hoc tanto tantarum culmine rerum,
In quo multa sagax, & magna negocia tractas,
Ad nostras aliquando vacat descendere musas?
Et si quid canimus rude, & indoctum, inque politum
Dulce putare? mihi, si hæc possunt gaudia dici,
(Et possunt dubio procul) insperata fuere,
Thesaurus velut in somnis monstrante repertus
Mercurio: nam quanti ego sum, aut mea carmina quanti?
Præcipis illa tamen capsis erumpere nostris,
Et solem lucemque pati, perque ora virorum

Docta, peregrinas audacter visere terras.
 Longa maris, longa est terra via, multus ubique
 Hostis in insidiis; scopulis mare, terra salebris
 Impedient reditum: si fortè emissa relictis,
 Heu serò, querant in colla redire parentis.
 Sed quia non parere nefas speciosa iubenti,
 (Quanus quemque suum trahat in diuersa palatum,
 Et non iudicis, vt legibus, utimur iisdem)
 Libera erit cuiuis, de me sentire facultas:
 Tu modò si faueas, si suscipis ista serenus,
 Omne tuli punctum, securus nil aliorum
 Vota moror: nec enim populi suffragia venor
 Ventosi, tuus omnium erit mihi calculus instar.
 Interea permittite mihi, doctissime Praesul,
 Quando ita saecula ferunt, vt mordax omnia carpat
 Zoilus, & nil sit, quod non dens appetat ater
 Inuidiae, monstrum quo non funestius ullum,
 Pro re pauca loqui, ne fortè tacendo fateri
 Arguar, & falsò confictum agnoscere crimen.
 Namque ego, dum vastum hoc pelagus, nullique priorum
 Tentatum ingrederer, fragili rate, remige nullo,
 Aut raro instructus, ventisque insuetus & vnda,
 Praescieram fore, vt haec deprensa Ionio in alto,
 Raptaque diuersis turbata per aquora ventis,
 In varios rumorum aestus incurreret alius,
 Nec cursum optatum per tot vada ceca teneret.
 Nam diuinabam, (Deus haec tamen omina vertat
 In melius,) multis vigilatum noctibus, audaxque
 Istud opus, variè acceptum abs Lectoribus iri,
 Multaque per rabulas passurum indigna loquaces.
 Sed, quibus id scripti genus haud placet, & quibus omnis
 Musarum grauis est odor, & vilescit Apollo,
 Vulgus iners, naris stupida, insipidi que palati;
 (Atque vtinam vulgus tantum, nec publicus iste

Insignes

Insignes cum plebe viros peruaderet error)
 Hos ego mole licet magna, numeroque timendos
 Contemsi facile semper: namque inscia turba
 Scyllaeam rabiem latratu exercet inani;
 Nos prateruehimur, praterque impune uehemur
 Securi, elusis canibus, rictusque ferinos
 In sua crudeli uertentibus inguina morsu.

Verum alij incumbunt saui magis, & sibi dudum
 Nescio quod nacti nomen, qui fronte seuerè
 Contracta, indignum dicent, tam sancta prophanis.
 Vulgari responsa modis, nec mystica uatis
 Sensa Palestini Latio bene carmine reddi.
 Denique contendunt (quid enim non liuidus audet:
 Indomitusque furor?) ciuilia iura professo
 Tangere sacra nefas, & non contendere frustra
 Fortè videbuntur: tanta est insania saeculi.

Quos contra (quanquam potiora negocia dudum
 Me reuocant) paucis haec pro me dicere visum.
 Tu litem hanc (tanto si lis modo iudice digna est,
 Et certè digna est, Praesul clarissime cernes.
 Nempe colis Musas felix, & Apollinis artes
 Non finis ingrato sordescere turpiter aeo.
 Et nisi spes animi nimium me credula fallit,
 Auguror Amosidem te praeside & auspice nostrum
 Victurum, dum sacra pater Romanus habebit,
 Ter geminusque Deus, Pater, & Patris vnica Proles,
 Communisque amborum Amor, & spirabile numen
 Per populos omnes Latio cantabitur ore.

Vos igitur, quibus est alienos dulce labores
 Inspicere, ut cyathos inter, mensasque loquaces,
 Mordendi dira scabie, & prurigine tactus
 Vellicet absentes conuiuia facetus amicos;
 An non est, in quos genuinum figere dentem
 Possitis iuste magis, inuidiaque minore?

Si iuuat, & fas est, dirum exercere furorem,
Vertite in obscænos rostrum linguamque poëtas,
Vertite famosis in scripta referta libellis.

Quis furor, ô miseri, qua tam vesana voluptas,
Innocuos lacerare homines, nullique molestos?

Spernitur orator bonus, irridetur alumnus,

Musarum: colitur, laudatur, amatur acerbus

Fœnoris exactor; primo sedet ordine, cui res

Artibus aucta malis. emtos cumulauit honores.

Ab miseri, ne, quæso, malis assuescite tantis,

Versus En-
nianus.

Haud doctis dictis certantes, sed maledictis;

Neu vobis decus inde, nouumque accersere nomen

Sperate: auctores maledicta retorquet in ipsos

Sancta Themis, numen fandi memor, atque nefandi.

Tu magis ipse penu proprio deprome, quod ausis

Iudiciis hominum tutò committere sanis,

Si quid habes; si non, digito compeisce labellum,

Fiasque Harpocrates, nunquam tacuisse pigebit:

Nam qui sacra negas sacris tractanda poëtis,

Impius es: veteri-ne illos spoliabis honore;

Quem primum à primis tenuerunt hæcenus annis?

Orphea nam ut taceam, atque æui propioris Homerum;

Quique, velut torrens hybernis imbribus auctus,

Sive Deos, reges-ve canit, ruit ore profundo

Pindarus immensus, & non imitabilis ulli,

Atque alios, patrio quos omnes carmine constat

Concelebrasse Deos, & diis genitos heroas;

Vt sileam (nam longa mora est, properoque coactus)

Tarquini sero membranas ære redemptas,

Versibus antiquis quas conscripserunt Sibyllæ,

Seu sex, siue nouem, seu tres-ve, minus-ve fuere;

Vt Druidas Galliæ, Indis Brachmanas omittam,

Conscriptas rythmis leges ritusque dedisse.

Quis, nisi sæclorum historiaeque ignarus & expers,

Hebraeum

Hebraeum regem, Dirceo vate priorem,
 Regem illum à caulis ad eburnea sceptrà vocatum,
 Effusum in Lyricos vario modulamine cantus,
 Nunc elegis, nescit motum placasse Tonantem,
 Flebilibusque modis veniam impetrasse petitam?
 Nunc grauiore sono cades pugnataque bella,
 Et partos domito cecinisse ex hoste triumphos?
 Sape etiam nisu superas cunctus ad auras
 Plus quàm mortali, caelo se feruidus infert,
 Vnde Deo genitore Deum, genitrice puella
 Factum hominem nostrae trahit ad commercia vitæ,
 Perque famem, atque sitim, per acerbos mille labores,
 Per crucis horrendæ tormenta nouissima, morti
 Addicit, manesque etiam deducit ad imos:
 Mox renocat, caloque refert, solioque paterno,
 Mira canens, nostrósque procul fugientia sensus.

Nec verò solus diuina poemata scripsit
 Ebrius arcano diuini numinis haustu
 Dauides: notum est Solomonis nobile carmen,
 Qui sceptri citharæque simul successor, & haeres
 Pacificus, patrem iustis prope passibus aequat,
 Dum felicia coniugia, & castos hymenæos
 Bucolico celebrat versu, mysteria magna
 Christum inter, sponsamque suam, sub imagine velans.
 Quantulum opus, numeres versus si millia quinque,
 Quos orbi (vt perhibent) inuidit auara vetustas?
 Hoc meus egregio Romanum carmine fecit
 Moncaeus, scholiis que obscurum ornauit, at illis
 Quàm tersis, ô dii, quanto sudore repertis?
 Nec reor Amosiden aliter, quàm carmine scripto,
 Visa sibi populis olim vulgasse futuris:
 Quòd magis vt credam, faciunt tot cantica, & hymni
 Toto operis passim florum instar corpore sparsi.
 Possum & prisca magis clarorum exempla virorum

B

Edere,

Edere, & in scenam ante alios inducere Mosem,
 Cuius qui nescit, quod capto littore dixit
 Prospectans acies refugo sub gurgite mersas,
 Magnificum carmen, non ille Hagiographa legit.
 Quid? quod foemineis etiam laudariet hymnis
 Ipse Deus voluit? testis tua, magne Sacerdos,
 Casta soror, duetrix saltata ad sinistra chorea,
 Tympanaque, & dulces alternis cantibus odas.
 Testis Eframita Lapidoti nobilis vxor,
 Io triumphae canens, iacet ingens Sifara truncus,
 Pallida foemineo perfossus tempora clauo.

Et tantis vt nos similes non esse poetis
 Nemo neget, summumque nefas sit tendere contra,
 Qui meruere sacros adyti penetrare recessus,
 Nominis huius enim non affectamus honorem,
 Contenti longo (quando propiore negatum est)
 Illorum vestigia sancta sequi interuallo:
 Communes cunctis etiam-ne vetabimur aras
 Tangere? & intextum nostri de floribus horti
 Ad postes imos quandoque appendere sertum?
 Num deuota mola minus est leuis vncia salsa,
 Aut turtur geminus, passer-ve, pares-ve columba,
 Aut haedus lactens, quae pauperis hostia vulgi est,
 Quam costum molle, aut peregrini thuris odores,
 Exhausti-ve greges, aut regales hecatombae?
 Nil facit ad munus pretium, sed grata voluntas,
 Et mens pura Deo spicas commendat agrestes.

Sed satis haec: tantum duo verba prioribus addam,
 Qui sacris vates arcet, sacra ipse abhorret;
 Qui musas hominum generi interdicit, amores
 Delitiasque adimit, caelestia munera tollit.
 Nam caelo venit (si nescis) spiritus iste,
 Quo sine vita diu non sit mihi sospes, adoro:
 Tu, qui aliter sentis, sequere ambitiosus honores,

*Auge rem, quo iure, mihi sus deque feretur;
Tantum mitte bonos non lasus ledere tandem.*

*Ad te nunc igitur Pater, & tua iussa reuertor,
Ab Patrone mei nimium studiose, quiescas
Intempestiuo me prodere velle fauore.
Durum est, ante diem patrio detrudere nido
Implumem foetum, ventosque imbresque timentem.
Tempus erit, cum nil vento debebit & aura;
Forsan at impavidus per se nitetur in altum,
Diffidens vacuum stridentibus aera pennis.
Tempus alit segetes, mitescunt tempore botri,
Tempore robusti veniunt ad aratra iuueni,
Tempus & ingenii vires crescentibus addit.
Parce tuo desiderio spes perdere nostras:
Proxima forte dabit meliora optantibus etas.
Sin verò, vt nunc est, informem praecipis ire,
Idque sedet fixum penitus tibi, prodeat, hic iam
Prodeat, haud remoror; tu qualemcumque tuere,
Magne Pater, tuo enim stabitque cadetque periclo.*

*Sed monitus mihi Lector erit, multumque monendus,
(Si quis erit, qui nostra leget) non illa silenti
Scripta loco, syluas inter riuosque salubres,
Qualem Phœbus amat, qualem Phœbi que sorores
Optarent natis ad magnum carmen alumni,
Qualem Auertonij saltus, collis que Calone,
(Si per bella frui procul hinc amota liceret)
Ostentant, vitreisque loquax Clarentia lymphis.
Rus, ô rus, rus dulce meum, te quando reuisam?
Multa vbi & alta quies, vbi mota turbida mentis
Exsulat anxietas, vbi lis & rixa nec ipso
Nomine sunt nota; Deus, hæc Deus ocia Belgis,
Ocia nescierint quod talia ferre, datamque
Maluerint bello pacem mutare, negauit.
Non tamen Hispanas (vt credimus) irritus oras,*

Additâque Hispanis nuper Lusitanica sceptris
 Legatus regna accēsti, dextrâque datricem
 Pacis adorasti: Euenient, quæ publica coram
 Diceris haud surdo vota emisisse Philippo.
 Hoc faxit Deus, hoc magni regnator Olympi
 Annuat, & nostro Martem procul arceat orbe.

Ergo Urbis medio sunt nata forique tumultu
 Carmina, quæ tibi dono, dicōque amplissime Præsul.
 Ingenium retinent, vt semina sæpe videmus,
 Naturâque loci, quo primùm effusa fuere;
 Scilicet intermissa, interque polata, nec vno
 Ducta calore, suis nec scite hærentia membris.
 Dum vocat hic, reuocat meditantem protinus alter,
 Consultorque frequens chartas, (vt inane Sibyllæ
 Ventus agit folium,) & scripta, & scedia omnia turbat.
 Et nostro quisquam speret de pectore carmen,
 Montibus Aoniis, nymphâque Aganippide dignum?
 Quali acumque tamen facili, Pater, accipe vultu,
 Et quo plura soles grauiorum expendere rerum
 Iudicio momenta, meos discerne labores:
 Post tua, non alia expecto suffragia, tota
 Causa perorata est. Critici, mala turba, Valet.